

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ พลวัตและผลกระทบจากการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรม
จังหวัดลำพูน กรณีศึกษานิคมอุตสาหกรรม จังหวัดลำพูน และ
พื้นที่โดยรอบ พ.ศ. 2526 – 2553

ผู้เขียน นายกุลวิวัฒน์ เงามคำ

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองและการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ ดร.วรรณภา ลีระศิริ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาถึงพลวัตของการเปลี่ยนแปลงของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและการขยายตัวของชุมชนโดยรอบในห้วง 3 ทศวรรษ ตั้งแต่อดีต ที่มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จนถึงปัจจุบัน และ 2) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ต่อการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ และสังคม ของชุมชนโดยรอบนิคมอุตสาหกรรม โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเขตรัศมี 5 กิโลเมตรรอบพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน เพื่อที่จะได้ศึกษาพลวัตของการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากการพัฒนาเกษตรและอุตสาหกรรมภายใต้กระแสการพัฒนาตามระบบทุนนิยมโลก ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานเขียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมทั้งในชุมชนและในโรงงาน เขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ ตลอดจนรวบรวมข้อมูลใช้การสนทนาพูดคุย การสัมภาษณ์ โดยแบ่งออกเป็น 5 เขต ตามระยะห่างจากนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ (ใช้นิคมอุตสาหกรรมเป็นจุดศูนย์กลาง และแบ่งพื้นที่ตามรัศมีตั้งแต่กิโลเมตรที่ 1-5) จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ว่า พลวัตและผลกระทบจากการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมจังหวัดลำพูน นั้นหลักๆ สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ช่วงเวลา คือ ยุคเกษตรกรรม ยุคขายที่ดิน ยุคก่อสร้างนิคมอุตสาหกรรม และยุคหลังสร้างนิคมอุตสาหกรรมโดยที่เงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากบริบทการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ การตัดถนนและการเข้ามาซึ่งสาธารณูปโภคพื้นฐาน การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งนำไปสู่การขายที่ดินภายในชุมชน การไหลเข้ามาของคนภายนอกชุมชน และ การเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิต

ในด้านของรูปแบบการใช้ที่ดินและวิธีการผลิต หลังจากการเกิดขึ้นมาของนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูนทำให้ระบบเมามือเอาแรง ช่วยกันทำงาน ถูกปรับเปลี่ยนให้กลายเป็นแบบนายจ้าง และลูกจ้าง ผู้ให้เช่าที่ดิน กับผู้เช่าที่ดิน และที่สำคัญที่ดินซึ่งถือเป็นปัจจัยการผลิตหลักได้ถูกปรับเปลี่ยนจากการทำเกษตร ไปเป็น โรงงานอุตสาหกรรม และ อาคารพาณิชย์ และ หอพักต่างๆ เพื่อรองรับการขยายตัวของนิคมอุตสาหกรรม

ส่วนผลกระทบในด้านประชากร-สังคม มีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างถิ่นทั้งจากอำเภออื่นๆ ของจังหวัดลำพูน จังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือ รวมทั้งภาคอื่นๆ ที่ทำให้กลุ่มคนในสังคมมีความหลากหลายมากขึ้น อาจทำให้ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินลดลงจนก่อให้เกิดปัญหาตามมาเช่น ปัญหาอุบัติเหตุและอาชญากรรมในพื้นที่ มลภาวะทางเสียงและฝุ่นควัน ตลอดจนถึงคุณภาพชีวิตและโรคภัยไข้เจ็บ

สำหรับทางด้านเศรษฐกิจ คนในท้องถิ่น หรือชุมชนบริเวณโดยรอบนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ได้เปลี่ยนอาชีพจากการเกษตรมาเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ประกอบกิจการการค้า และบริการต่างๆ ให้กับคนงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูนและพื้นที่โดยรอบ

ย่านนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือและบริเวณใกล้เคียง ได้กลายเป็นแหล่งจ้างงานขนาดใหญ่ของภาคเหนือ และมีผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงประชากร-สังคม เศรษฐกิจ และการใช้ที่ดินในพื้นที่ การเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดคือ การเพิ่มจำนวนแรงงานในพื้นที่ จนเกิดเป็นการเชื่อมโยงต่อการสร้างอาชีพใหม่ๆ และความหลากหลายของคนในสังคม สังคมเกษตรกรรมที่เปลี่ยนไปสู่การพึ่งพาเศรษฐกิจการค้า อุตสาหกรรมและการบริการเพิ่มขึ้นนำไปสู่ผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงพื้นที่โดยรอบของการพัฒนา ซึ่งผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมไม่ได้ก่อให้เกิดผลในด้านกายภาพ การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเท่านั้นแต่ผลสะท้อนเกิดขึ้นในทางสังคมและในทางเศรษฐกิจด้วย ผลของการพัฒนาอุตสาหกรรมก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันในหลายด้าน แม้การพัฒนาจะก่อให้เกิดผลในการลงทุนทั้งทางเศรษฐกิจ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ โดยเป็นการเปลี่ยนแปลงกายภาพของเมืองเป็นส่วนใหญ่ แต่ผลกระทบต่อชุมชนและพื้นที่โดยรอบย่อมรวมถึงสภาพสังคม ประชากรและเศรษฐกิจที่ต้องเปลี่ยนตามไปด้วยซึ่งควรสร้างมาตรการหรือวิธีที่จะทำให้การพัฒนาเกิดผลที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากที่สุดและยั่งยืนที่สุด

Independent Study Title	Dynamic and Effects of Agricultural and Industrial Development in Lamphun Province : A Case Study of Lamphun Industrial Park and the Vicinity Areas B.E. 2526-2553
Author	Mr. Kulwivat Ngaokham
Degree	Master of Arts (Political Science)
Independent Study Advisor	Lecturer Dr. Wannapa Leerasiri

Abstract

This research study aims to 1) examine dynamic of changes of Northern Industrial Park and the expansion of surrounding communities in the past 3 decades since the establishment of Industrial Park up until today; 2) to study the effects of the Northern Industrial Park on the socio-economic changes of communities surrounding the Park. Communities located within 5 kilometers radius of the Park were studied. Each community in each kilometer radius was selected for this study, 5 areas in total. Data were collected by means of documentary review, including books and related research studies; and also by means of participatory observation since the researcher has been living and working in the studied area. In-depth interview of key informants was employed.

Finding shows that dynamic and effects of agricultural and industrial development of Lamphun Province can be divided into 4 eras, i.e., agricultural era, land-for-sale era, building industrial park era, and full scale running industrial park era. Dynamic and changes in communities surrounding the Industrial Park were due to physical changes such as a building of new road and infrastructure. The establishment of Northern Industrial Park led to massive land selling. Agricultural land was transformed into industrial plants, commercial buildings, and apartment buildings. Mode of production was also transformed from collective harvesting in the community to employer-employee relationship.

In terms of effects on population and society, the study found a considerable number of emigrants from other districts, other provinces in the Northern region, as well as other regions, of which makes communities surrounding the Industrial Park more diverse. Communities have gradually changed from close agrarian society to semi-rural, semi-urban society. Crime rates and accident rates have risen. In terms of well-being, more pollution was found both from sound and dust as well as illness and quality of life.

In terms of economy, local people and communities surrounding the Northern Industrial Park, Lamphun change their profession from agricultural sector to work in industrial sector, commerce (small entrepreneurs), and service providers for workers in the factories.

Effects from development were caused not only physical changes, but also changes in socio-economy. Effects of industrial development brought about chain reaction in different facets. Even though development has positive effects on investments and infrastructures by changing physical of the city; it also affects communities in the surrounding area, society, population, and economy. State should provide measures for optimal profits and sustainability in order to cope with these changes.